

POSTANOWIENIE

Dnia 23 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w (...) IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Mariola Watemborska (spr.)

Sędziowie: SO Jolanta Deniziuk, SO Wanda Dumanowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Zadrozna

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2015 r. w (...)

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółki Akcyjnej w G.

z udziałem M. H. (1) i M. H. (2)

o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu

na skutek wniosku wnioskodawcy (...) Spółki Akcyjnej w G. o zmianę prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w (...) z dnia 15 marca 2013r. wydanego po rozpoznaniu apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w (...) z dnia 29 listopada 2012r. sygn. akt IX Ns 517/12, w sprawie sygn. akt IV Ca 95/13

postanawia:

1. zmienić prawomocne postanowienie Sądu Okręgowego w (...) z dnia 15 marca 2013r. wydane w sprawie IV Ca 95/13 w ten sposób że zmienić w całości zaskarżone orzeczenie Sądu Rejonowego w (...) i stwierdzić, iż wnioskodawca (...) Spółka Akcyjna w G. nabył przez zasiedzenie z dniem 12 lipca 2013 roku służebność przesyłu obciążającą nieruchomość gruntową, położoną w obrębie ewidencyjnym Z., składającą się z działki gruntu oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w (...) VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) oraz nieruchomość gruntową położoną w obrębie ewidencyjnym Z., składającą się z działki gruntu oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w (...) VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...), w przebiegu służebności ustalonej zgodnie z opinią biegłego sądowego R. M. sporządzonej w dniu 14 stycznia 2015r., znajdującej się na k.310 akt sprawy, która to opinia stanowi integralną część niniejszego postanowienia, polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność przedsiębiorcy oraz wejście i wjazd na „nieruchomość obciążoną”, w każdej chwili w okresie trwania służebności, w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność przedsiębiorcy, w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, w tym także ciężkim (takim jak samochody ciężarowe i koparki), nie obciążając uczestników postępowania kosztami tego postępowania;

2. uznać, że koszty postępowania apelacyjnego oraz koszty wywołane wnioskiem o zmianę prawomocnego postanowienia strony poniosą we własnym zakresie.

UZASADNIENIE

(...) SA w G. domagał się twierdzenia, że nabył z dniem 1.01.1996r. przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającą nieruchomość gruntową położoną w miejscowości Z., składającej się z działki gruntu oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), dla której SR w (...) prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) (zwanej dalej nieruchomością obciążoną), polegającą na prawie korzystania przez wnioskodawcę z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę, modernizację i eksploatację urządzeń elektroenergetycznych stanowiących jego własność znajdujących się na nieruchomości obciążonej, z prawem wejścia na nieruchomość obciążoną w każdej chwili w okresie trwania służebności, w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją słupa elektroenergetycznego oraz linii elektroenergetycznej, w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, w tym także ciężkim (takim jak samochody ciężarowe i koparki) oraz o stwierdzenie, że nabyła z dniem 1.01.1996r. przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającą nieruchomość gruntową położoną w miejscowości Z., składającej się z działki gruntu oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), dla której SR w (...) prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...), polegającą na prawie korzystania przez wnioskodawcę z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę, modernizację i eksploatację urządzeń elektroenergetycznych stanowiących jego własność znajdujących się na nieruchomości obciążonej, z prawem wejścia na nieruchomość obciążoną w każdej chwili w okresie trwania służebności, w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją słupa elektroenergetycznego oraz linii elektroenergetycznej, w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, w tym także ciężkim (takim jak samochody ciężarowe i koparki).

Uczestnicy M. i M. H. (2) domagali się oddalenia wniosku, przyznając, że przez ich w/w nieruchomości przebiegają linie napowietrzne średniego i niskiego napięcia i wskazując, że zarówno urządzenia przesyłowe, z których korzysta wnioskodawca, jak i nieruchomości, na których są one posadowione, do 1.02.1989r. stanowiły własność jednego podmiotu - Skarbu Państwa, co oznacza niemożność nabycia służebności na własnej nieruchomości. Taki stan istniał zarówno na gruncie przepisów obowiązujących przed 1.10.1990r. jak i po tej dacie. Bieg terminu zasiedzenia mógł rozpocząć się dopiero z dniem 1.02.1989r. a od tego czasu nie upłynął wymagany 30 letni okres niezbędny do zasiedzenia. Ponadto uczestnicy zakwestionowali wejście w posiadanie przedmiotowych urządzeń w dobrej wierze. Pomiędzy stronami nigdy nie zawarto umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a w piśmie z dnia 12.01.2012r. skierowanym do państwa H. wnioskodawca sam stwierdził, że zasiedział służebność na skutek korzystania z postawionych przez siebie trwałych i widocznych urządzeń przez okres co najmniej 30 lat.

Z ustaleń dokonanych przez Sąd I instancji wynika, że uczestnicy postępowania M. H. (2) i M. H. (1) są współwłaścicielami, na prawach wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej, nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości Z., składającej się z działek nr (...) o łącznej powierzchni 43,42ha, dla której SR w (...) prowadzi KW nr (...) oraz nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości Z., składającej się z działek nr (...) o łącznej powierzchni 40,7724ha, dla której SR w (...) prowadzi KW nr (...). (...) te zostały nabyte przez uczestników od Skarbu Państwa odpowiednio w dniach 16.04.2007r. (KW nr (...)) oraz 30.03.2011r. (KW nr (...)).

Postanowieniem z dnia 2.08.1996r. założono księgę wieczystą nr (...) dla nieruchomości wiejskiej położonej we wsi Z., gmina K. składającej się z działek nr (...) (o pow. 28,37ha), (...) (o pow.21,34ha) o łącznej powierzchni 49,71 ha stanowiącej własność Skarbu Państwa.

Decyzją Kierownika Urzędu Rejonowego w S. z dnia 16.05.1996r. zatwierdzono projekt podziału nieruchomości oznaczonej działką nr (...). W wyniku podziału powstały działki nr (...) o pow. 0,6257 ha i nr (...) o powierzchni 20,71 ha. Decyzją Wójta Gminy K. z dnia 28.10.1998r. zatwierdzono projekt podziału nieruchomości oznaczonej działką nr (...) o powierzchni 20,71, położonej w obrębie geodezyjnym Z., której właścicielem był Skarb Państwa. W wyniku podziału powstało 5 działek, w tym działka nr (...) o powierzchni 9,23 ha. Sąd Rejonowy w (...) Wydział Ksiąg Wieczystych w dniu 24.04.2007r. założył księgę wieczystą Kw nr (...) dla nieruchomości gruntowej, powstałej w wyniku odłączenia

części nieruchomości gruntowych z kilku KW, składającej się z działek o nr (...), których właścicielami zostali M. H. (2) i M. H. (1).

Postanowieniem z dnia 30.08.1996r. założono księgę wieczystą nr (...) dla nieruchomości położonej w obrębie Z., gmina K. składającej się z 26 działek o łącznej powierzchni 321,6033 ha, w tym z działki (...) o powierzchni 37,16 ha, stanowiącej własność Skarbu Państwa. Sąd Rejonowy w (...) Wydział Ksiąg Wieczystych w dniu 21.04.2011r. wykreślił wpisy w KW nr (...) w dziale I-O "oznaczenie nieruchomości" w części dotyczącej działki nr (...) o powierzchni 35,78ha, w dziale II "własność" wykreślił Skarb Państwa i wpisał M. H. (2) i M. H. (1) i tego samego dnia przyłączył nieruchomość gruntową stanowiącą działkę nr (...) do księgi wieczystej KW nr (...).

Z dalszych ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że na działkach nr (...) znajdują się elementy elektroenergetycznej linii napowietrznej średniego napięcia 15kV nr (...) stanowiącej własność wnioskodawcy, a wybudowanej w latach przedwojennych. W latach 1962 i 1991 przeprowadzono kapitalne remonty tej linii, przy czym przeprowadzone remonty nie zmieniły przebiegu urządzeń wchodzących w skład tej linii. Na działce nr (...) znajdują się także elementy elektroenergetycznej linii napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV stanowiącej własność wnioskodawcy a wybudowanej w latach 1972r.-1975r. dla potrzeb zasilania hydroforni w PGR w Z. .

Ustalił także Sąd Rejonowy, że M. H. (2) w dniu 23.02.2012r. wniósł pozew o zasądzenie od (...) SA w G. na jego rzecz kwoty 7.438 zł tytułem bezumownego korzystania z w/w nieruchomości.

Z ustaleń Sądu meriti wynika ponadto, iż zarządzeniem nr (...) Naczelnego Dyrektora Zakładów (...) w B. z dnia 10.05.1978r. utworzono w Zakładach (...) w B. zakład działający wg zasad wewnętrznego pełnego rozrachunku gospodarczego pod nazwą Zakład (...) w S.. Prezes Rady Ministrów zarządzeniem nr(...) z dnia 30.12.1988r. w sprawie podziału niektórych przedsiębiorstw zgrupowanych we Wspólnocie (...) i (...) Brunatnego z dniem 31.12.1988r. podzielił Północny O. Energetyczny w B.. W wyniku tego podziału powstało m.in. przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) z/s w S.. Minister Przemysłu i Handlu zarządzeniem z 9.07.1993r. nr (...) /O(...) podzielił przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w S. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia tego przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) SA w W.. Tym samym zarządzeniem przekształcono jednocześnie w/w przedsiębiorstwo państwowe w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w S.. (...) SA w S. wstąpił we wszystkie prawa i obowiązki Zakładu (...) w S. z wyłączeniem praw i obowiązków przejętych przez (...) SA w W.. Z Zakładu (...) przekazano (...) SA stację Ż., linię 400kV Ż.-D. o długości 88,98km i linię 220kV Ż.-G. o długości 128,15km. Aktem notarialnym z dnia 12.07.1993r. przekształcono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w S. w (...) Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa. Spółka ta w dniu 13.09.1993r. została wpisana do rejestru handlowego.

(...) Spółka Akcyjna w G. (wcześniej działająca pod firmą: (...) Spółka Akcyjna, (...) Spółka Akcyjna) powstała dnia 26.11.2004r. w wyniku połączenia ośmiu spółek w trybie określonym w art.492 § 1 ksh poprzez przeniesienie całego majątku tych spółek, w tym i Zakładu (...) SA z/s w S..

Biorąc pod uwagę tak ustalony stan faktyczny, Sąd Rejonowy w (...) postanowieniem z dnia 29 listopada 2012r. wydanym w sprawie o sygn. akt IX Ns 517/12, oddalił wniosek, ustalając, że wnioskodawca i uczestnicy postępowania ponoszą we własnym zakresie koszty związane ze swym udziałem w sprawie.

Zdaniem Sądu I instancji bieg terminu zasiedzenia służebności przesyłu w niniejszej sprawie rozpoczął się dopiero w dniu 12.07.1993r. Właścicielem nieruchomości obciążonej, jak i posiadaczem służebności przesyłu oraz właścicielem nieruchomości władnącej był Skarb Państwa, nie mogło wobec tego w ogóle w tym czasie dojść do zasiedzenia służebności gruntowej przesyłu, skoro właściciel nie może nabyć przez zasiedzenie służebności gruntowej na nieruchomości stanowiącej jego własność. Nie było też możliwym skrócenie terminu posiadania wymaganego do zasiedzenia służebności na podstawie art. 10 ustawy z 1990r. o zmianie ustawy – kodeks cywilny w związku z art. 292 zd. 2 kc o okres korzystania z urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej przez przedsiębiorstwo państwowe w czasie, gdy nieruchomość, na której znajdowały się te urządzenia była przedmiotem własności państwowej. Do dnia 12.07.1993r. przedsiębiorstwo państwowe (...) w S. wykonywało jedynie uprawnienia Skarbu Państwa w zakresie korzystania z przedmiotowych linii elektroenergetycznych. Dopiero z dniem 12.07.1993r. Zakład (...) SA w S.

rozpoczął korzystanie z działek nr (...), w zakresie niezbędnym do eksploatacji znajdujących się na nich urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej, w swoim imieniu i na swoją rzecz. Co do kwestii dobrej lub też złej wiary pierwszego posiadacza, którego czas posiadania może być doliczony, tj. (...) SA w S. Sąd Rejonowy przyjął, wbrew domniemaniu wynikającemu z art. 7 kc, że działał on w złej wierze. Do dnia rozstrzygnięcia nie upłynął zatem jeszcze wymagany 30-letni termin zasiedzenia, co więcej, nawet w sytuacji przyjęcia dobrej wiary, także nie upłynął 20-letni termin zasiedzenia.

Apelację od tego rozstrzygnięcia wywiódł wnioskodawca.

Sąd Okręgowy w (...) postanowieniem z dnia 15 marca 2013r. wydanym w sprawie o sygn. akt IV Ca 95/13 oddalił apelację wnioskodawcy, przyjmując, że rozstrzygnięcie, jak i wnioski wywiedzione z przeprowadzonego postępowania dowodowego przez Sąd Rejonowy, a skutkujące wydaniem zaskarżonego postanowienia, były prawidłowe. Sąd okręgowy potwierdził, że w rozpoznawanej sprawie nie było możliwe skrócenie terminu posiadania wymaganego do zasiedzenia służebności na podstawie art. 10 ustawy z 1990 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny w zw. z art. 292 zd. 2 k.c. o okres korzystania z urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej przez przedsiębiorstwo państwowe w czasie, gdy nieruchomości, na której znajdowały się te urządzenia była przedmiotem własności państwowej. W tej sytuacji bieg terminu zasiedzenia rozpoczął się dopiero w dniu 12 lipca 1993r., kiedy to doszło do przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w S. w (...) Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa Zakład (...) SA, a zatem nie minął jeszcze czas potrzebny do stwierdzenia zasiedzenia służebności, ani w sytuacji przyjęcia dobrej, ani też złej woli wnioskodawcy.

Wnioskodawca wywiódł skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego od postanowienia Sądu Okręgowego w (...) z dnia 15.03.2013r.

Postanowieniem z dnia 7 marca 2014r. wydanym w sprawie o sygn. akt IV CSK 526/13 Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W uzasadnieniu wskazał, że skarżący nie uzasadnił twierdzenia o wystąpieniu oczywistej zasadności skargi. Ponadto nawet przyjęcie, że początek biegu terminu zasiedzenia służebności przypadła na dzień 1.02.1989r. nie miałyby wpływu na treść rozstrzygnięcia wobec niepodważonej oceny dotyczącej złej wiary poprzednika prawnego skarżącego.

Wnioskiem wywiedzionym w trybie art. 523 kpc wnioskodawca (...) SA w G. domagał się zmiany prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w (...) z dnia 15.03.2013r., sygn. akt IV Ca 95/13 i orzeczenie, że nabył z dniem 12 lipca 2013r. przez zasiedzenie służebność przesyłu obciążającą nieruchomość gruntową położoną w obrębie ewidencyjnym Z., składającą się z działki gruntu oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), dla której SR w (...) VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) oraz nieruchomość gruntową położoną w obrębie ewidencyjnym Z., składającą się z działki gruntu oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), dla której SR w (...) VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) (zwaną dalej nieruchomością obciążoną), polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację urządzeń elektroenergetycznych stanowiących jego własność znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność przedsiębiorcy oraz wejście i wjazd na nieruchomość obciążoną, w każdej chwili w okresie trwania służebności, w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą, eksploatacją znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność przedsiębiorcy, w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, w tym także ciężkim (takim jak samochody ciężarowe i koparki). W uzasadnieniu wniosku wskazano na istotną zmianę okoliczności, do jakiej doszło na gruncie rozpoznawanej sprawy od momentu wydania orzeczenia przez Sąd Okręgowy w dniu 15.03.2013r. Wnioskodawca wskazując na dobrą wiarę po swojej stronie i ustaliwszy, że początek biegu zasiedzenia przypada na dzień 12.07.1993r., co notabene wynikało z ustaleń Sądu Okręgowego poczynionych w sprawie IV Ca 95/13, uznał, że upływ czasu niezbędnego do zasiedzenia ograniczonego prawa rzeczowego uzasadnia orzeczenie przez Sąd Okręgowy zgodnie z wnioskiem.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 10 października 2014r. pełnomocnik uczestników postępowania wniósł o oddalenie apelacji.

Postanowieniem z dnia 5 listopada 2014r. Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego geodety celem sporządzenia mapy geodezyjnej na okoliczność przebiegu linii energetycznych średniego i niskiego napięcia, znajdujących się na nieruchomościach gruntowych należących do uczestników postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniosek wnioskodawcy o zmianę prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 15 marca 2015r. złożony w trybie art. 523 kpc uznać należało za zasadny.

W myśl art. 523 kpc prawomocne postanowienie orzekające co do istoty sprawy nie może być zmienione ani uchylone, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jednakże prawomocne postanowienie oddalające wniosek sąd może zmienić w razie zmiany okoliczności sprawy. Postanowieniem z dnia 29 listopada 2012r. Sąd Rejonowy w (...) oddalił wniosek (...) SA w G. uznając, że nie minął czas niezbędny do stwierdzenia zasiedzenia służebności przesyłu. Sąd Okręgowy natomiast postanowieniem z dnia 15 marca 2013r. oddalił apelację wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego, uznając, że nawet przy przyjęciu dobrej wiary wnioskodawcy w momencie wejścia w posiadanie służebności, w dacie wydawania orzeczenia nie minął okres 20 lat posiadania służebności co jest warunkiem niezbędnym nabycia służebności przez zasiedzenie.

W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie, z uwagi na upływ terminu niezbędnego do stwierdzenia zasiedzenia już po wydaniu orzeczenia oddalającego wniosek o zasiedzenie, istnieją obecnie podstawy do zastosowania art. 523 kpc dopuszczającego zmianę prawomocnego postanowienia orzekającego co do istoty sprawy.

W orzecznictwie utrwalony został pogląd, aprobowany także przez doktrynę, że w razie prawomocnego oddalenia wniosku o zasiedzenie nieruchomości z powodu braku wymaganego terminu posiadania samoistnego, zainteresowana osoba może albo wnieść ponownie wniosek o zasiedzenie, albo skorzystać z możliwości złożenia wniosku o zmianę prawomocnego postanowienia na podstawie art. 523 zdanie drugie k.p.c. (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2003 r., III CZP 97/02, OSNC 2003, Nr 12, poz. 160; postanowienia SN z dnia 28 kwietnia 2005 r., III CK 433/04, Lex nr 277127 oraz z dnia 10 września 2009 r., V CSK 78/09, Lex nr 578048). Regulacja prawna zawarta w art. 523 k.p.c. nie jest nowa i już na gruncie art. 33 § 2 kodeksu postępowania niespornego z 1945 r. było możliwe, gdy nie powodowało to uszczerbku dla innych osób, zmienić prawomocne orzeczenie oddalające wniosek o zasiedzenie, bez potrzeby składania ponownego wniosku o wszczęcie postępowania. Zostało to uznane jeszcze w ówczesnej judykaturze za nowy rodzaj postępowania, dającego możliwość zainteresowanemu, w razie zmiany okoliczności sprawy, prowadzenie jej nadal, pomimo zakończenia postępowania i zależnie od wyniku tego postępowania, spowodowanie na zasadzie wyjątku zmiany przez sąd prawomocnego postanowienia oddalającego wniosek na postanowienie uwzględniające ten wniosek (uzasadnienie powołanej uchwały SN z dnia 12 marca 2003 r. oraz cyt. tam uzasadnienie uchwały SN z dnia 27 listopada 1962 r., III CO 12/62, OSNCP 1963, Nr 12, poz. 254). Jest to jednak możliwe tylko wtedy, gdy nastąpiła zmiana okoliczności, która, jak w rozpoznawanej sprawie jest także nową okolicznością, polegającą na upływie czasu wystarczającego do zasiedzenia służebności przesyłu.

Dla zastosowania art. 523 zdanie drugie k.p.c. należy porównać okoliczności sprawy, które stanowiły stan faktyczny decydujący o oddaleniu wniosku ze stanem faktycznym, który wskutek zmiany może pozwolić na uwzględnienie wniosku. Nie jest to zatem ocena prawna tego samego, lecz zmienionego stanu faktycznego (por. postanowienie SN z dnia 21 marca 1973 r., III CRN 429/72, OSP 1973, Nr 10, poz. 196).

Wykładnia art. 523 k.p.c. prowadzi do wniosku, że w postępowaniu prowadzonym na podstawie art. 523 zdanie drugie k.p.c. nie podlegają ponownemu badaniu i ocenie te same okoliczności faktyczne, które stanowiły podstawę wydania pierwszego, prawomocnego postanowienia lecz ubiegający się o zmianę tego postanowienia powinien wykazać zmianę okoliczności sprawy, gdyż odstępstwo od zasady powagi rzeczy osądzonej, wyrażonej w art. 523 zdanie pierwsze k.p.c. jest dopuszczalne tylko na podstawie i w granicach zmiany okoliczności.

W rozpoznawanej sprawie, zdaniem Sądu Okręgowego, upłynął termin wymagany do zasiedzenia służebności przesyłu przez wnioskodawcę.

Bezspornie w sprawie prowadzonej przez Sąd Okręgowy w (...) pod sygnaturą akt IV Ca 95/13, Sąd Okręgowy rozpoznając apelację uznał, że z uwagi na brak przesłanek do stwierdzenia zasiedzenia służebności przesyłu – nie upłynął bowiem termin niezbędny do stwierdzenia zasiedzenia – apelację wnioskodawcy należało oddalić. Zauważyć w tym miejscu należy, iż Sąd Okręgowy w uzasadnieniu postanowienia wydanego w sprawie IV Ca 95/13, w żaden sposób nie przesądził tego, że przyjmuje, iż wnioskodawca wszedł w posiadania przedmiotowych służebności będąc w złej wierze. Z treści w/w uzasadnienia wynika, że analiza zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego podnoszonych w apelacji przez wnioskodawcę pozwala stwierdzić, że wnioskodawca w szczególności kwestionował przyjęcie przez Sąd I instancji jego złej wiary w momencie wejścia w posiadanie ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomości stanowiącej własność uczestników postępowania – co jednak, w ocenie Sądu Okręgowego, wydawało się kwestią drugoplanową, z uwagi na moment, od którego rozpoczął się bieg terminu zasiedzenia służebności przesyłu i możliwość doliczenia do posiadania ograniczonego prawa rzeczowego wnioskodawcy także posiadania Skarbu Państwa w okresie od 1 lutego 1989r. do 12 lipca 1993r. Sąd Okręgowy stwierdził bowiem wówczas, że bieg terminu rozpoczął się dopiero w dniu 12 lipca 1993r., kiedy to doszło do przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w S. w (...) Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa wobec czego nie minął czas potrzebny do stwierdzenia zasiedzenia służebności, ani w sytuacji przyjęcia dobrej, ani też złej wiary wnioskodawcy. Sąd Okręgowy stwierdził wówczas, że nawet przy przyjęciu dobrej wiary w momencie wejścia w posiadanie nie doszło do zasiedzenia służebności z uwagi na brak wymaganego warunku posiadania służebności przez 20 lat.

Mając na uwadze powyższe uznać należy, że Sąd Okręgowy rozpoznający apelację w sprawie IV Ca 95/13 nie przesądził kwestii czy wnioskodawca wszedł w posiadanie służebności przesyłu będąc w dobrej czy też w złej wierze. Obecnie natomiast uznając, że z uwagi na upływ czasu - 20 lat od dnia 12 lipca 1993r. - a sądy obu instancji przesądziły kwestię, iż od tej daty należy liczyć termin niezbędny do spełnienia warunku zasiedzenia służebności będąc w dobrej wierze, koniecznym stało się przesądzenie tego, czy wnioskodawca w momencie wejścia w posiadanie służebności był w dobrej czy też w złej wierze.

W ocenie Sądu Okręgowego rozpoznającego niniejszą sprawę, wnioskodawca w dacie 12 lipca 1993r. był posiadaczem w dobrej wierze służebności przesyłu.

W oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy nie ulega wątpliwości, że właścicielem nieruchomości – działek gruntu nr (...) położonych w miejscowości Z. i znajdujących się na nich elementów elektroenergetycznych linii napowietrznej niskiego i średniego napięcia do 12 lipca 1993r. był Skarb Państwa, przy czym linia napowietrzna średniego napięcia została wybudowana w latach przedwojennych, a w latach 1962 i 1991 przeprowadzono jej kapitalne remonty. Natomiast linia niskiego napięcia została wybudowana w latach 1972-1975.

W doktrynie i judykaturze nie wzbudzało wątpliwości to, że jeżeli posiadanie prowadzące do zasiedzenia rozpoczęło się w czasie, gdy nieruchomość była przedmiotem własności państwowej i trwało nadal, bieg zasiedzenia rozpoczynał się z chwilą, w której Skarb Państwa przestał być właścicielem nieruchomości. Kwestią sporną, pozostało jedynie to czy wejście w posiadanie służebności uprawnionego do niej wnioskodawcy nastąpiło w złej, czy też dobrej wierze, a w konsekwencji, jaki obowiązuje termin zasiedzenia.

Przepis art. 172 kc stanowi, że do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości (poprzez zastosowanie art. 352 kc – służebności gruntowej) należy spełnić łącznie dwie przesłanki: posiadać nieruchomość (służebność) nieprzerwanie jako posiadacz samoistny, oraz wykazać się odpowiednio długim, ustawowo określonym, terminem posiadania.

Posiadaczem samoistnym rzeczy jest ten, kto nią faktycznie włada jak właściciel, przy czym posiadanie samoistne należy oceniać poprzez odniesienia do prawa podmiotowego własności - a więc przede wszystkim do art. 140 kc. Oznacza to, że posiadacz samoistny to ten, kto może faktycznie korzystać z rzeczy z wyłączeniem innych osób, a więc pobierać pożytki i inne przychody z rzeczy, może również rzeczą rozporządzać. I tak, jak właściciel,

powinien wykonywać swoje władztwo w granicach określonych przez ustawy, zasady współżycia społecznego i zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem owego władztwa faktycznego. O posiadaniu i jego postaci decyduje wyłącznie sposób władania rzeczą. Według przepisu art. 336 kc stan posiadania wynika jedynie z faktu władania faktycznego rzeczą (corpus) dla siebie (animus rem sibi habendi), jak właściciel (animus domini). Inaczej mówiąc władanie w sposób odpowiadający korzystaniu z rzeczy przez właściciela, czyli władanie we własnym imieniu i dla siebie, jest posiadaniem samoistnym, przy czym z art. 339 kc wynika domniemanie samoistności posiadania.

Na gruncie niniejszej sprawy niewątpliwie uczestnicy postępowania są właścicielami nieruchomości odpowiednio od dnia 30 marca 2011r. (co do działki nr (...)) i od dnia 16 kwietnia 2007r. Wcześniej Skarb Państwa był właścicielem przedmiotowych działek, na których znajdują się elementy infrastruktury elektroenergetycznej. Z momentem sprzedaży nieruchomości nastąpiło przeniesienie własności nieruchomości na rzecz nabywcy, natomiast własność urządzeń przesyłowych, jako części składowych przedsiębiorstwa, pozostała w ręku uczestnika postępowania, bowiem jak zasadnie ustalił Sąd Rejonowy w grudniu 1988 roku Zakład (...) w S. przekształcono w odrębne przedsiębiorstwo państwowe, a następnie, na mocy zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993r. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa o nazwie Zakład (...) Spółka Akcyjna w S., który w wyniku konsolidacji stał się zakładem (...) S.A. w G.. Nie zmieniło to jednak sytuacji, iż urządzenia przesyłowe, zostały posadowione, kiedy to nieruchomość stanowiła własność Skarbu Państwa, przez właściciela na własnym gruncie, wnioskodawca w tej sytuacji wszedł w posiadanie służebności gruntowej, będąc przy tym w dobrej wierze.

Rozstrzygającym momentem dla oceny dobrej czy złej wiary posiadacza jest data uzyskania posiadania. Późniejsze zmiany świadomości posiadacza pozostają bez wpływu na tę ocenę i w konsekwencji na długość okresu niezbędnego do tego pierwotnego sposobu nabycia prawa rzeczowego. O przypisaniu posiadaczowi dobrej lub złej wiary przy wykonywaniu posiadania decydują okoliczności opisujące jego stan świadomości w chwili objęcia władztwa nad rzeczą. W świetle dokonanych w niniejszej sprawie ustaleń istnieje podstawa do przyjęcia, że organ zarządzający Zakładem (...) przed jego uwłaszczeniem mieniem Skarbu Państwa wiedział, że zarówno urządzenia jak i same działki nr (...) stanowią własność państwową, a zatem, że linie energetyczne, którymi zarządza eksploatuje zgodnie z prawem. Nie można też uznać, że nie miał wiedzy co do tego, że z dniem 5 grudnia 1990r. został uwłaszczony mieniem państwowym, a tym samym, że z tą datą przedmiotowe urządzenia weszły ex lege w skład jego przedsiębiorstwa. W tym stanie należało dojść do wniosku, że uczestnicy postępowania nie obalili domniemania zawartego w art. 7 k.c. wobec czego należało przyjąć, że władanie wnioskodawcy działkami obecnie należącymi do uczestników postępowania w zakresie treści służebności przesyłu było posiadaniem w dobrej wierze. W tym stanie rzeczy termin zasiedzenia upłynął po 20 latach posiadania tj. w dniu 12 lipca 2013r.

Dodać przy tym należy, że Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 23 września 2010 r. (III CSK 319/09, LEX nr 661874), że dobra wiara posiadacza wynikać mogła z przekonania o służącym mu prawie do postawienia słupów i rozpięcia na nich linii elektroenergetycznej, a następnie korzystania z dostępu do niej.

Mając powyższe na względzie należało, w ocenie Sądu Okręgowego, na podstawie art. 523 kpc w zw. z art. 385 kpc w zw. art. 13 § 2 kpc, zmienić prawomocne postanowienie Sądu Okręgowego w (...), w ten sposób, że zmienić zaskarżone apelacją postanowienie Sądu Rejonowego w (...) i stwierdzić, iż doszło do zasiedzenia z dniem 12 lipca 2013r. określonej w postanowieniu służebności przesyłu.

Sąd Okręgowy uznał przy tym, że na podstawie z art. 520 § 2 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc i art. 102 kpc nie należy obciążać uczestników postępowania kosztami postępowania przed sądem I instancji. Z uwagi na specyfikę postępowania o wzruszenie prawomocnego postanowienia wydanego w postępowaniu nieprocesowym, które ostatecznie – z uwagi na upływ czasu - doprowadziły do zmiany merytorycznej postanowienia i stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu sprzeczne z zasadami słuszności byłoby obecnie obciążanie uczestników w tymi kosztami.

O kosztach postępowania apelacyjnego i kosztach wywołanych wnioskiem o zmianę prawomocnego postanowienia orzeczono na podstawie art. 108 § 2 kpc i art. 520 § 1 kpc, uznając, że strony winny ponieść koszty we własnym zakresie

tj. zarówno wnioskodawca jak i uczestnicy postępowania winni ponieść koszty związane ze swym udziałem w sprawie, co oznacza, że każdego z nich obciążają koszty tej czynności, której sam dokonał jak również i koszty czynności podjętej przez sąd (dopuszczenie dowodu z opinii biegłego) w jego interesie.